

Obsah

	PŘEDMLUVA -----	9
1	PŘEDMĚT VÝVOJOVÉ PSYCHOLOGIE -----	11
1.1	Význam vývojové psychologie pro zdravotníky -----	11
1.2	Psychologie a neurofyzologie -----	12
1.3	Předmět vývojové psychologie -----	15
1.4	Metody vývojové psychologie -----	16
2	VÝVOJ STRUKTURY A FUNKCE NERVOVÉHO SYSTÉMU -----	20
2.1	Stavba nervového systému -----	23
2.1.1	Neuron -----	24
2.1.2	Neuroglie -----	26
2.1.3	Synapse -----	26
2.1.4	Hematoencefalická bariéra -----	30
2.2	Funkční projevy nervového systému -----	30
2.2.1	Reflex -----	31
2.2.2	Podnět -----	32
2.2.3	Podráždění -----	33
2.2.4	Vzruch -----	34
2.3	Periferní nerv -----	34
2.3.1	Elektroneurogram -----	35
2.4	Vztahy mezi neurony -----	35
2.4.1	Divergence -----	35
2.4.2	Konvergence -----	36
2.5	Obecné principy vývoje CNS -----	36
2.5.1	Základy vývoje struktury CNS -----	37
3	POPISNÁ CHARAKTERISTIKA PSYCHICKÉHO VÝVOJE -----	40
3.1	Prenatální období -----	40

3.2	Novorozenecké období -----	42
3.3	Kojenecké období -----	48
3.3.1	Hrubá motorika -----	49
3.3.2	Jemná motorika a adaptivní chování -----	52
3.3.3	Řeč -----	54
3.3.4	Kognitivní vývoj -----	55
3.3.5	Sociálně-emoční projev -----	58
3.4	Batolecí období -----	61
3.4.1	Hrubá motorika -----	61
3.4.2	Jemná motorika a adaptivní chování -----	62
3.4.3	Řeč -----	62
3.4.4	Kognitivní vývoj -----	64
3.4.5	Sociální vývoj -----	67
3.5	Předškolní období -----	69
3.5.1	Vývoj základních schopností a dovedností -----	71
3.5.2	Kognitivní vývoj -----	73
3.5.3	Emoční a sociální vývoj -----	75
3.6	Zralost pro školu -----	76
3.7	Mladší školní věk -----	82
3.7.1	Kognitivní vývoj -----	84
3.7.2	Sociální vývoj -----	85
3.8	Období dospívání -----	86
3.8.1	Kognitivní vývoj -----	89
3.8.2	Emoční projevy -----	91
3.8.3	Sociální vývoj -----	91
3.9	Časná dospělost -----	93
3.10	Střední dospělost -----	94
3.11	Pozdní dospělost -----	97
3.12	Stáří -----	98
4	TEORIE PERIODIZACE DUŠEVNÍHO VÝVOJE --	101
4.1	Piagetova periodizace -----	101
4.2	Freudova psychoanalýza -----	102
4.3	Eriksonova teorie -----	104
5	OHROŽENÍ PSYCHICKÉHO VÝVOJE -----	106
5.1	Ohrožení psychického vývoje prostředím -----	106
5.1.1	Zanedbávání -----	106
5.1.2	Týrání -----	107

5.1.3	Zneužívání	-----	108
5.1.4	Psychická deprivace	-----	109
5.1.5	Mezilidské konflikty	-----	112
5.2	Ohrožení psychického vývoje stavem organismu	-----	114
5.3	Iatrogenní ohrožení psychického vývoje	-----	128
5.3.1	Iatrogenní ohrožení psychického vývoje dětí	-----	129
5.3.2	Iatrogenní ohrožení psychického stavu dospělého	-----	131

i psycholog či pedagog, si musí být vědom toho, že za změnou funkce nervového systému, a tedy i funkcí psychických, stojí určitá modifikace struktury.

Knižka je určena především jako doplňková literatura pro výuku psychologie na zdravotnických školách. Domníváme se však, že může být užitečná i pro studium vývojové psychologie na řadě dalších škol, včetně škol vysokých. Probíraná problematika má úzkou vazbu na celou řadu oborů klinické medicíny, především dětského lékařství, dětské neurologie, dětské psychiatrie, dětské chirurgie, dětské onkologie apod.

Vývojová psychologie však zasahuje i do oblastí mimo pediatrii, tj. do interny, chirurgie, neurologie, psychiatrie, onkologie a ostatně do všech oborů medicíny. Velmi významné je rovněž pochopení základů vývojové psychologie pro zaměstnance geriatrických pracovišť.

Vzhledem k tomu, že jsme se snažili kromě teoretických informací podat především praktický návod, jak přistupovat k pacientům, ale i ke zdravým dětem v jednotlivých věkových obdobích, doufáme, že tato knížka se stane platnou příručkou nejen pro zdravotníky, ale i pro všechny vychovatele.

Josef Langmeier
Miloš Langmeier
Dana Krejčířová

V Praze 30. listopadu 1997